

מהיום נלמד בעזרת ה':

סנהדרין דף כו

למדנו במשנה: אמר רבי שמעון בתחילה היו קוראין אותן אוספי שביעית, משרבו האנסיין חזרו לקרותן סוחרי שביעית: והטעם שבתחילה התרנו לאוספי שביעית, כיון שאספו לצורך אכילה, שזה מותר. אך לבסוף כיון שהעניים אספו לצורך מכירה, חז"ל פסלו אותם לעדות.

שאלה: קשו בה בני רחבה: מדוע כתוב במשנה משרבו האנסיין, והרי הם אינם אנסים, והמשנה היתה צריכה לכתוב משרבו הסוחרים.

תשובה: אלא בתחילה היו אומרים: שבאמת גם בתחילה גם אוספי שביעית לצורך אכילה היו פסולים, משום שהעניים היו אוספים בעבור השכר שנתנו להם. אלא שמשרבו האנסים והיינו גובי ארנונא, שהמלך אנס את בעלי השדות שיביאו לו כך וכך כורים לשנה, והיו אוספים בשביל לפרוע את המס, ולא לצורך עצמם, לכך הכשירו אותם. וכך אף הכריז ר' ינאי שמותר אף לזרוע בשביל לפרוע את הארנונא. ורק את הסוחרים פסלו לעדות.

רבי חייא בר זרנוקי ורבי שמעון בן יהוצדק: כשהם הלכו לעבר את השנה במקום שנקרא עסיא, פגש בהם ריש לקיש ורצה לראות כיצד הם מעברים, ובדרך ראה ר"ל אדם חורש בשביעית, ואמר להם, ראו כהן שחורש בשביעית. והם אמרו לו שיכול אותו אדם לומר שהוא שכיר אצל גוי בקרקע של הגוי. או שיכול לומר שעושה כן לצורך מס המלך, ולא לצורכו. עוזררה אדם שזומר גפנים יבשים בשביעית, ואמר להם ראו כהן שזומר. ואמרו לו שיכול לומר שעושה כן לעקל היינו לצורך בית הבד, ולא לצורך עבודת הקרקע. ואמר ר"ל שהלב יודע אם עושה כן לעקל או לעקלקלות, היינו לעבור על איסור שביעית.

הי אמר להו ברישא: הגמ' מבארת את המעשה, מה ראה ר"ל בתחילה ואמר לחכמים, אם כסדר שכתוב בגמ' שראה בתחילה כהן שחורש, כיון שענו לו שאולי

זה לצורך מס המלך, מדוע לא ענו לו כן גם במקרה השני שראה כהן שזומר. ולכן צריך לומר שבתחילה ראה כהן שזומר ורק אחרי כן ראה שחורש.

והטעם שאמר להם בלשון שיש כאן **כהן** שחורש וזומר, משום שהכהנים חשודים על השביעית. וכמבואר בכרייתא שאדם שנפל לו סאה של תרומה לפחות ממאה סאה של שביעית, ירקבו כולם, ולא אומרים שיתן אותם לכהנים, משום שהם חשודים על השביעית.

אמרו טרודא הוא דין: בעקבות מעשה זה אמרו חכמים על ר"ל שהוא טרדן, ולכך כשעלו כדי לעבר את השנה בעליה שהוא המקום שמעברין את השנה, סילקו את הסולם כדי שר"ל לא יוכל לעלות איתם.

אתא לקמיה דרבי יוחנן: ר"ל שאל את רבי יוחנן האם אנשים שחשודים על השביעית יכולים לעבר את השנה. ותירץ בעצמו שהם לא גרועים מהמעשה עם רועי בקר שחכמים התחשבו בדכריהם, וצירפו לצרכים החארים שצריך לעבר, אבל לא שסמכו על דכריהם בלבד, וגם כאן רק צירפו אותם, אבל לא סמכו עליהם.

והדר אמר לא דמי: שהרי שם חכמים שמעו את הדעות של רועי הבקר אבל אם לא נמנו במושב כי"ד כמו שכאן רבי חייא ורבי שמעון שהם היו חלק מהדיינים. ובזה נאמר שקשררשעים אינו מן המנין. ואמר לו ר' יוחנן שהצרה שאתה קורא להם רשעים.

כי אתו לקמיה דרבי יוחנן: היינו רבי חייא ורבי שמעון להתלונן מדוע הוא שומע שר"ל קורא להם רועי בקר, והוא אינו מוחה בו. וענה להם ר' יוחנן שגם אם היה אומר עליהם שהם רועי צאן, שהם גרועים מרועי בקר, שאפילו לגדל בלא להיות רועה אסור, גם לא היה לי מה לומר לו.

מאי קשר רשעים: הגמ' מבררת היכן מצינו שקרן רשעים אינו מן המנין, ומביאה ששבנא הסופר של חזקיהו, היה דורש ברבים ומלמד י"ג ריבוא אנשים, ואילו וחזקיהו היה מלמד רק י"א ריבוא אנשים, וכשבא סנהריב וצר על ירושלים שלח לו שבנא על ידי חץ פתק שכתוב בו ששבנא ואנשיו רוצים להשלים עימו. ואילו חזקיהו ואנשיו לא רוצים להשלים עימך. וחכמים דרשו על שבנא כן מהפס' "כי הנה הרשעים ידרכו קשת, כוננו חצם על יתר" וחזקיהו חשש שאולי ה' ילך אחרי הרוב שהם שבנא ואנשיו, וכיון שהרוב יענשו אף הוא יענש עמהם, ואמר לו ה' שאין קשר

רשעים מן המניין וממילא אי אפשר לדון את שבנא ואנשיו שהם הרוב, שהם לא מצטרפים להיות יחד.

הלך לחצוב לו קבר בקברי בית דוד: דהיינו שבנא התגאה וחשב שיוכל להקבר אצל מלכי בית דוד, ואמר לו הנביא שאין לו זכו להקבר כאן שהרי אינך מבית דוד כלל. ועוד אמר לו שה' יעניש אותך ויטלטל אותך טלטלה של גבר. והביאור שטלטלה של גבר היא קשה מטלטלה של אשה. ועודאמר לו הנביא שתקבל צרעת, וכן שנחריב יסובב אותך ויגלה לארץ אחרת ושם תמות.

תנא הוא ביקש את קלון בית אדוניו: בזה ששלח לסנחריב שחזקיהו לא רוצה להשלים עימו, ולכך דנו אותו במדה כנגד מדה, שיהא לו קלון. ולכך כשרצה לצאת עם אנשיו מחוץ לירושלים להשלים עם סנחריב, אחרי שיצא המלאך גבריאל סגר את שער החומה בעד אנשיו שלא יוכלו לצאת, וכשתפסו חיילי סנחריב את שבנא שאלוהו היכן כל אנשיו ואמר שהם חזרו בהם, אמרו לו באת לצחוק עלינו, וניקבו עקבי רגליו וקשרוהו לזנבות הסוסים שסחבו אותו על גבי קוצים, והיה לו בזה קלון.

אמר רבי אלעזר: שבנא היה בעל תאוה ולכך נכשל אף שלימד י"ג ריבוא אנשים תורה.

כי השתות יהרסון: בכיבור הפס' נאמרו ג' פירושים, בשני הפירושים הראשונים נחלקו רב יהודה ורב עינן, אחד אמר שהצדיקים נקראו שתות, ונאמר שאילו הצדיקים היינו חזקיהו ואנשיו היו נהרסים, מה השכר שה' משלם לצדיקים. והשני אמר שהשתות היינו בית המקדש, ופירושו שאילו בית המקדש היה נהרס איה נפלאותיו של ה'. ועולא פירש שהשתות הוא מלשון מחשבה, ופירש שאילו מחשבותיו של שבנא לא היו נהרסות, היכן שכר פעולתו של חזקיהו. והמקור של מחשבות נקראים שתות, מהפס' "כי השתות יהרסון". ושבת המקדש נקרא שתות, הוא על שם אבן השתיה שהיתה בבית המקדש, ושצדיקים נקראים שתות, או שנלמד מהפס' "כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל" או מהפס' "הפליא עצה הגדיל תושיה". והתורה נקראת תושיה.

אמר רב חנן: הטעם שהתורה נקראת תושיה משום שמתשת כוחו של האדם. או משום שניתנה בחשאי, שהשטן לא יקטרג. או שהוא כמין רמז שאפילו שהתורה היא כדברים של תוהו, היינו דיבור בלבד, ואעפ"כ העולם עומד עליה.

אמר עולא מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה: והיינו שכשיש לו מחשבות ע להפרנסה וכדומה, הם גורמות שישכח אפילו את לימוד התורה. אמנם רבה מגביל שכשלומד תורה לשמה, אין המחשבות גורמות לשכחת התורה.

למדנו במשנה -אמר רבי יהודה אימתי בזמן שאין להם אומנות אלא הוא, אבל יש להן אומנות שלא הוא כשרין: אם יש למשחקי קוביא אומנות מלבד משחק זה, הם כשרים לעדות. ואמר רבי אבהו בשם רבי אלעזר שהלכה כרבי יהודה. עוד אמר רבי אבהו בשם רבי אלעזר, שכל פסולי עדות השנויים במשנה, אינם נפסלים בלא שיכריזו עליהם כבי"ד שהם פסולים. וברועה נחלקו רב אחא ורבינא אם הוא נפסל לעדות בלא הכרזה. ומה שכתוב סתם רועה פסול, או שפירושו שסתם רועה פסול אפילו בלא שראינוהו שהכניס בהמותיו לשדות אחרים, אבל הכרזה צריך. או שפירושו שסתם רועה פסול היינו אפילו בסתמא בלא הכרזה.

ההיא מתנה דהו חתימי עלה תרין גזלנין: דהיינו שהיה שטר מתנה שהיו חתומים עליה שני גזלנים, וכיון שלא הכריזו עליהם שהם פסולי עדות לכך סבר רב פפא בר שמואל להכשיר את השטר. ורבא טען נגדו שדוקא פסולי עדות שבמשנה שהם פסולים רק מדרבנן צריכים הכרזה, אבל גזלנים שהם פסולים מן התורה, אין צריכים הכרזה.

סימן דבר ועריות גנ"ב: הגמ' מביאה סימן לג' דינים נוספים של פסולי עדות. א. מקבלי צדקה מן הגויים, כשיכולים לקבל בצינעא ומקבלים בפרהסיא כיון שזה גורם חילול ה' מחמת חימוד ממון פסולים. אבל במקום שהם לא יכולים להמנע מלקבל בפרהסיא, כיון שהם אינם גורמים לזה, אינם נפסלים. ב. החשוד על העריות, אפילו שחייב מלקות מ', כשר לעדות. אמנם רבא סבר שלהעיד על אשה שאינה אשת איש, כיון שחשוד על העריות, אינו נאמן, שחוששים שמא עיניו נתן בה. אבל להעיד שהיא אשת איש נאמן ולא אומרים שהוא חשוד על העריות ורוצה דוקא אשת איש משום "מים גנובים ימתקו", כיון שכשהיא פנויה היא מצויה לו יותר. ג. אריס שגנב בניסן מהקציר, או בתשרי מהבציר, אינו פסול לעדות. והיינו דוקא כשלוקח דבר מועט, מדבר שנגמרה מלאכתו, שיש לו מורה היתר, שמותר לפועל לאכול, לכך אינו פסול.

איכריה דרב זביד: היה לרב זביד איכר [ולא אריס] שגנב ממנו דבר מועט, ופסלו מחמת כן רב זביד לעדות.

הנהו קבוראי: היו אנשים-קברנים שחיללו את היו"ט, וקברו ביום טוב ראשון של עצרת. רב פפא נידה אותם ופסלם לעדות. אמנם רב הונא הכשירם לעדות, משום שסבר שיש להם מורה היתר שהםסבורים שהם עושים מצוה בזה שהם קוברים, אפילו שהוא יו"ט ומה שחכמים נידו אותם, הם סוברים שהוא אמנם כדי לכפר על שחיללו את היו"ט, אבל ודאי שאין רצון חכמים שיפסיקו מלקבור.